

לכבוד:

**יו"ר ועדת הכספים, ח"כ משה גפני
חברי וחברות הוועדה**

שלום רב,

הנדון: מניעת העלאה חטופה של גיל זכאות נשים לקצבת זקנה תלויה הכנסה ונקיטת צעדים להגנה על נשים

אנחנו פונות אליכם לקראת הדיון שיתקיים מחר בוועדת הכספים בנושא "מצבן הכספי של קרנות הפנסיה הוותיקות עקב אי העלאת גיל הפרישה לנשים". אנחנו מבקשות מכם לפעול בכל הכלים המצויים ברשותכם כדי למנוע נקיטת צעדים חטופים להעלאת גיל הזכאות לקצבת זקנה לנשים, מבלי שיינקטו במקביל צעדים משלימים להגנה על נשים אשר צפויות להיפגע מהמהלך.

הכנסת הקודמת פוזרה בעיצומו של משא ומתן בין ועדת הכספים לבין משרד האוצר, שבמרכזו עומד מתווה שנוסח על ידי יו"ר הוועדה והתקבל בקרב כל חברי/ות הכנסת וכן בקרב ארגוני נשים רבים הפועלים בתחום. המתווה מאפשר את העלאת גיל הפרישה והזכאות לקצבת זקנה לנשים מ-62 ל-64, תוך יצירת רשת ביטחון משמעותית עבור הנשים שהפגיעה בהן תהיה חמורה במיוחד. על מנת למנוע את הפגיעה הצפויה בקרנות הפנסיה הוותיקות, ובשל ההסכמה הרחבה לה זכה מתווה ועדת הכספים, מן הראוי להעלותו בחזרה לשולחן הדיונים ולעגנו בחקיקה בהקדם האפשרי.

השיח הציבורי בנוגע להעלאת גיל הפרישה לנשים נגוע בהטעיה חריפה ומכוונת. למעשה, המחלוקת הקיימת אינה נוגעת לגיל הפרישה מעבודה – גיל פרישה חובה עומד כבר היום על 67 לגברים ולנשים כאחד – אלא על גיל הזכאות לקצבת זקנה תלויה הכנסה. כמי שפועלות מזה שנים להגנה על זכויותיהן של נשים, חשוב לנו להבהיר כי איננו מתנגדות להעלאת גיל הפרישה מעבודה, ואנו מכירות בתרומתו של צעד כזה לנשים רבות. יחד עם זאת, אנו מבקשות להסב את תשומת הלב לפגיעה שתגרור העלאת גיל הזכאות לקצבה, בפרט עבור שלוש קבוצות של נשים:

1. נשים שנפלטו משוק העבודה ואינן מצליחות להשתלב בו מחדש. לפי דו"ח של מרכז אדפה, נשים בעלות השכלה נמוכה נפלטות משוק העבודה מוקדם יותר, כאשר לקראת סוף שנות ה-50 שלהן יותר ממחציתן אינן מועסקות. נשים אלו נאלצות להסתמך על מערך סוציאלי מצומצם מאוד, וקבלת קצבת הזקנה בגיל 62 היא תנאי המאפשר להן קיום מינימלי בכבוד. כל דחייה של גיל הזכאות דנה את הנשים הללו לשנים נוספות של אבטלה ושל עוני.

2. נשים המועסקות במקצועות שוחקים. נשים רבות מועסקות במקצועות שקשה ואף בלתי אפשרי להמשיך ולעבוד בהם בגיל מבוגר. דוגמא בולטת הינה מטפלות סיעודיות ומנקות, שמפסיקות לעבוד או מפחיתות משמעותית את שעות עבודתן תוך הסתמכות על קצבת הזקנה. עבור נשים אלו, המשמעות של דחיית האפשרות לפרוש ולקבל קצבה, היא או להפסיק לעבוד ולהיקלע למצוקה כלכלית או להמשיך לעבוד בתנאים פיזיים קשים, בהיקפי משרה נמוכים יותר ובשכר נמוך שאינו מאפשר קיום.

3. נשים המשתכרות שכר נמוך מאוד. נשים רבות מעל גיל 60 משתכרות שכר נמוך במיוחד, מועסקות במשרות חלקיות, וסובלות מחוסר ביטחון תעסוקתי. עבור נשים אלו, קצבת הזקנה מהווה תוספת הכרחית להכנסתן, ואין להן אפשרות להתפרנס בכבוד בלעדיה. דחיית גיל הזכאות לקצבה תותיר אותן במצוקה כלכלית במשך שנים נוספות.

בשל הפגיעה הצפויה בנשים אלו, המשתייכות מלכתחילה לקבוצות אוכלוסייה מודרות ופגיעות, יש ללוות כל צעד להעלאת גיל הפרישה בשורה של צעדים משלימים. צעדים כאלו מופיעים בהרחבה במתווה שהציגה ועדת הכספים של הכנסת הקודמת, וכאמור אנו מוצאות כי זהו המתווה אשר ראוי לדון בו כעת. בין אם יוחלט לעשות זאת ובין אם לאו, אנו מבקשות להצביע על העקרונות הבאים כבסיס לקביעת מדיניות בנושא העלאת גיל הפרישה והזכאות לקצבת זקנה לנשים:

1. פריסת ההעלאה של גיל הזכאות לקצבת זקנה תלוית הכנסה חייבת להיעשות בקצב איטי, על מנת לאפשר לעובדות

ולמעסיקים להיערך למצב ותוך בחינת השפעות המהלך במחקר מלווה. אנו מתנגדות באופן נחרץ לכל מנגנון הצמדה אוטומטי שאינו לוקח בחשבון את מצב שוק העבודה. נוכח התחזיות המגוונות לגבי אופיו של שוק העבודה העתידי ויכולתו לספק תעסוקה מלאה, אין מקום לקביעת מנגנון ארוך טווח בשלב זה. זוהי גם המלצת הוועדה הציבורית לבחינתגיל הפרישה לנשים מקיץ 2016.

2. הארכת משך הזכאות לדמי אבטלה

על מנת לסייע לנשים שנפלטו מוקדם משוק העבודה ולאפשר למועסקות במקצועות שוחקים למצוא עבודה מתאימה יותר, הציעה ועדת הכספים להאריך את תקופת הזכאות לדמי אבטלה בגילאים מבוגרים לתקופה של 24 חודשים, במצטבר. זאת כדרך להתמודד עם אי רציפות תעסוקתית בגיל מבוגר ועם חיפוש עבודה ממושך יותר. הצעה זו מהווה הגנה הכרחית על הנשים שייפגעו מדחיית הזכאות לקצבת זקנה.

3. יצירת מערך הכשרות מקצועיות והכוון תעסוקתי לעובדות ועובדים מבוגרים

הכשרה מקצועית לצד תכניות הכוון והשמה, הן קריטיות לשילובם מחדש של נשים וגברים שנפלטו מוקדם משוק העבודה וליצירת אפשרויות להסבה מקצועית לעובדות ועובדים במקצועות שוחקים. כיום תקציבי ההכשרה המקצועית בישראל נמוכים מאוד, וכמעט ולא קיימות תכניות לגילאי 45+. יש לפעול להוספת משאבים משמעותית לתכניות ההכשרה וליווי תעסוקתי למבוגרים.

4. הקלה בתנאי הזכאות לקצבת הבטחת הכנסה והגדלת הקצבה בגילאים מבוגרים

אנו מציעות לקבוע הקלות בתנאי הזכאות לקצבת הבטחת הכנסה לגילאי 55 ומעלה. צעד זה יעניק פתרון לנשים מבוגרות העובדות אך משתכרות שכר נמוך מאד וכן לנשים שנפלטו משוק העבודה. לכן, עבור האוכלוסייה שמעל גיל 55, אנו מציעות להגדיל את סף ההכנסה למשק בית המזכה לקצבה – העלאת סכום ה"דיסריגארד" – הסכום שניתן להשתכר במקביל לקבלת הקצבה, ולהגדיל את קצבת הבטחת הכנסה במדרגה הקיימת של בני 55 ומעלה.

ארבע הנקודות שהוצגו לעיל מהוות עקרונות בסיס, אשר בלעדיהם כל העלאה של גיל הפרישה והזכאות לקצבת זקנה תגרור פגיעה קשה ובלתי סבירה בנשים. חשוב לציין, כי גם אימוצן המלא לא מספק מענה שלם לסוגיית המקצועות השוחקים, וכי בטווח הארוך אין מנוס מהדיון בסוגיה זו ומיצירת מנגנון זכאות דיפרנציאלי לקצבת זקנה תלוית הכנסה הלוקח בחשבון את מאפייני משלחי היד של נשים וגברים כאחד. ככלל, אנו מוצאות כי יש לייצר מדיניות כוללת וארוכת טווח עבור מערכת הפרישה והפנסיה בישראל, הרלוונטית לגברים ולנשים כאחד. זאת, מתוך התפיסה כי אפליה על רקע גיל בשוק העבודה פוגעת בכלם, וכן כי סוגיית המקצועות השוחקים היא סוגיה מעמדית ולא רק מגדרית.

לפרטים נוספים ניתן לפנות ליערה מן ב-054-7908070 או לעו"ד נוגה דגן-בוזגלו ב-054-6597456.